

Detecció i abordatge de l'explotació sexual infantil i adolescent des del sistema de protecció

DURADA: 12h

DATES: 5, 6 i 7 de novembre

HORARI: de 10.00 h a 14.00 h

FORMAT: En línia

LLOC: Aula virtual del CEESC

INTRODUCCIÓ

Aquesta formació ofereix una aproximació actualitzada a l'explotació sexual infantil i adolescent (ESIA) des de la perspectiva de la victimologia del desenvolupament. Al llarg de les sessions es treballaran conceptes bàsics com la definició i tipologia de l'ESIA, la seva prevalença i els principals factors de risc associats. També es presentaran eines per a la detecció precoç, pautes generals d'intervenció i models de prevenció primària i secundària. La proposta combina teoria i pràctica amb l'objectiu de dotar els professionals del sistema de protecció d'eines útils per a la seva tasca diària.

FORMADORES

Ignacia Arruabarrena, doctora en Psicologia i professora agregada de la Universitat del País Vasc UPV/EHU, experta en protecció infantil (<https://www.ehu.eus/es/web/dms/ignacia-arruabarrena>).

Beatriz Benavente, doctora en Psicologia i professora associada de la Universitat de les Illes Balears, psicòloga de la Fundació RANA ([linkedin.com/in/beatriz-benavente-39469933b](https://www.linkedin.com/in/beatriz-benavente-39469933b)).

Noemí Pereda, doctora en Psicologia i catedràtica de Victimologia de la Universitat de Barcelona, patrona de la Fundació Vicki Bernadet ([linkedin.com/in/noemí-pereda-9aa70923](https://www.linkedin.com/in/noemí-pereda-9aa70923)).

L'equip docent està format per professionals amb una àmplia trajectòria en l'àmbit de la protecció a la infància i l'adolescència, especialitzades en la

prevenció, detecció i intervenció en casos d'explotació sexual infantil i adolescent. Les docents han participat com a expertes en diversos projectes i comissions oficials a nivell estatal, com la Comissió d'Experts per a l'abordatge dels casos d'abús i explotació sexual de menors amb mesura jurídica de protecció a Mallorca (Institut Mallorquí d'Afers Socials, IMAS, 2023). També han format part de l'equip investigador sobre explotació sexual de joves en centres residencials de Cantàbria (Instituto Cántabro de Asuntos Sociales, ICASS, 2023) i han col·laborat en l'elaboració de la guia comuna d'actuació per a la detecció, notificació i derivació de casos d'explotació sexual contra la infància en centres residencials de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere (2023).

OBJECTIUS

- Definir el concepte d'explotació sexual infantil i adolescent (ESIA) i les seves principals tipologies.
- Contextualitzar l'ESIA dins la victimologia del desenvolupament i conèixer-ne la prevalença.
- Identificar els principals factors de risc i indicadors associats a l'ESIA.
- Utilitzar una eina objectiva i estandarditzada per a la detecció precoç de casos i situacions de risc.
- Conèixer pautes generals d'intervenció en casos de víctimes o situacions de risc d'ESIA.
- Revisar i valorar programes i estratègies de prevenció primària i secundària en l'àmbit de la protecció infantil.

METODOLOGIA

El curs combinarà diferents recursos didàctics i estratègies formatives per facilitar l'aprenentatge i la participació activa de les persones assistents.

Material escrit: documents i lectures de suport que permetran aprofundir en els continguts treballats durant les sessions.

Presentació PowerPoint: guia visual que estructurarà i acompanyarà l'exposició dels continguts teòrics i pràctics.

Vídeos: visionat de material audiovisual relacionat amb la temàtica del curs per exemplificar situacions reals i afavorir la reflexió.

Casos pràctics: anàlisi i resolució de situacions basades en experiències professionals per afavorir la transferència dels coneixements a la pràctica.

A més, es lliurarà a totes les persones assistents una còpia dels materials utilitzats, així com un recull de referències i enllaços d'interès per aprofundir en els continguts tractats.

CONTINGUTS

Contextualització i marc teòric de la victimologia del desenvolupament:

Es descriuran les diferents formes de victimització que poden afectar infants i adolescents, així com les eines i metodologies d'avaluació utilitzades per identificar aquests casos. També s'analitzaran les conseqüències psicològiques, emocionals i socials de la victimització al llarg del desenvolupament, posant especial atenció en situacions de *polivictimització* i *trauma complex*, que poden provocar afectacions severes i persistents vinculades amb noves formes de victimització.

Definició i tipologia de l'explotació sexual infantil i adolescent (ESIA):

S'introduirà el concepte d'ESIA i es classificaran les seves diferents tipologies, incloent-hi l'explotació sexual comercial, la pornografia infantil, el grooming, la tracta amb finalitats d'explotació sexual i altres formes d'abús sexual amb finalitats lucratives o coercitives. Així mateix, es presentaran les dades epidemiològiques més recents sobre la prevalença i les característiques d'aquest fenomen en el context europeu.

Indicadors i factors de risc per a l'ESIA:

Es detallaran els senyals d'alerta i els factors de risc personals, familiars i socials associats a situacions d'explotació sexual en la infància i l'adolescència, facilitant eines pràctiques per a la seva detecció en entorns professionals.

Intervenció amb víctimes d'ESIA:

S'oferiran criteris i pautes per a la intervenció en casos d'explotació sexual, des de les línies generals d'actuació fins a la presentació de programes i recursos especialitzats d'atenció i recuperació per a les víctimes.

Prevenió de l'ESIA:

S'explicaran les estratègies de prevenció primària (dirigides a tota la població infantil i adolescent per reduir el risc de victimització) i secundària (dirigides a grups vulnerables o situacions de risc), així com els resultats obtinguts pels programes implementats en aquests àmbits.

Sessions

Sessió 1: L'ESIA des de la perspectiva de la victimologia del desenvolupament: definició, tipologia i prevalença

En aquesta sessió s'introduirà el concepte d'explotació sexual infantil i adolescent (ESIA) dins del marc de la victimologia del desenvolupament. S'abordaran les principals formes que pot adoptar l'ESIA, així com les dades disponibles sobre la seva prevalença en infants i adolescents, i es contextualitzarà el fenomen des d'una perspectiva teòrica i epidemiològica.

Sessió 2: Detecció dels factors de risc de l'ESIA a partir d'una eina objectiva i estandarditzada: l'EDR-ESIA

Aquesta sessió se centrarà en la identificació dels indicadors i factors de risc associats a l'ESIA, presentant l'eina EDR-ESIA com a recurs per a la detecció precoç. S'explicarà el seu funcionament, els àmbits d'aplicació i la seva utilitat en l'àmbit professional per millorar la capacitat d'identificar casos i situacions de risc.

Sessió 3: Pautes generals d'intervenció i programes de prevenció per a l'ESIA

En la darrera sessió es presentaran criteris bàsics per a la intervenció amb víctimes d'ESIA, així com les línies generals d'actuació en aquests casos. També s'oferirà una revisió dels principals programes i estratègies de prevenció primària i secundària, destacant-ne els objectius, el disseny i els resultats obtinguts en diferents contextos.